

Leven met de Aarde

Spiritueel, ecologisch, sociaal, economisch

Zienswijze St. Leven met de Aarde op “Concept windbeleid NOT”

versie 1.3

Abstract

In “Concept windbeleid NOT” wordt in de inleiding aangegeven dat onder de RES Twente gebruik gemaakt wordt van bestaande en bewezen technieken. In het NOT-eigen rapport van Bosch & van Rijn wordt onderbouwd dat alleen windturbines >200 m rendabel kunnen zijn.

Deze windmolens staan hooguit pas een paar jaar in Nederland en dan op heel andere locaties ver van deze regio. Die locaties hebben dus ook andere omgevingskenmerken.

In deze regio is er duidelijk minder windenergie-aanbod dan waar die molens al geplaatst zijn.

Dergelijke molens horen dus zeker niet tot de bestaande en bewezen technieken.

Omdat rendabel kunnen zijn voorwaarde is voor vereiste participatie uit eigen omgeving is er op basis van het windbeleid NOT geen perspectief voor dergelijke windmolens. Bovendien wordt recent, via veel verschillende media, duidelijk dat grote windturbines veel meer gezondheidsschade veroorzaken dan aanvankelijk verondersteld.

Tenslotte geeft recente informatie grote twijfel aan het gebruikelijke juridische kader voor vergunningverlening voor het bouwen van windturbineparken.

Voor Leven met de Aarde (zie bron I pagina 7): Leo van der Stelt

vandersteltleo@gmail.com

Zienswijze ingediend op 2-2-2021 bestaande uit 7 pagina's tekst en 14 pagina's bijlagen

Het rapport "Concept windbeleid NOT" versie 1.3 valt op meerdere manieren in negatieve zin op.

Eén van de meest opmerkelijke zaken is dat in dit rapport steeds gesproken wordt over grote molens met afmetingen van meer dan 100 m tiphoogte en dat in de NOT-enquête van november 2020, net als alle gemeentelijke recentelijke voorlichtingen en publicaties in de media, steeds gesproken wordt over grote windturbines van 200 – 250 m tiphoogte.

Gezien de gigantische verschillen in techniek, opbrengst en impact op de omgeving van windmolens die minimaal 2 keer zo groot zijn kan dit rapport nooit de basis vormen voor windbeleid NOT in de toekomst. Ook de RES (waar gesproken wordt van windmolens in de eenheid MW, die eveneens veel kleiner zijn dan 200 m en de besluitvorming in de gemeentes tot nu toe, komen hierdoor in een dubieus daglicht te staan.

*Molens > 200m horen dus zeker **niet** tot de bestaande en bewezen technieken (inleiding rapport). De grens van 200 m op land is pas sinds een paar jaar gepasseerd en er zijn momenteel veel publicaties die gezondheidsschade melden bij een relatief groot aantal omwonenden van grote windturbines.*

In algemene zin noodzaakt het rapport in combinatie met de NOT-enquête en de officiële gemeentelijke voorlichting (die van 25-1-21 bv) ons om eerst de volgende algemene zienswijzen naar voren te brengen:

- 1) Veel opmerkingen zijn slecht onderbouwd, dus niet transparant; meerdere zijn zelfs onjuist.
- 2) De voorgestelde keuzes zijn gebaseerd op verouderde, eenzijdige of onvolledige informatie. (in het rapport wordt dus gesproken over molens >100m, terwijl in de enquête, voorlichting en media wordt gesproken over molens >200 m)
- 3) De burgers van de betrokken gemeentes worden misleid in de communicatie (o.a. door dit concept, maar zeker ook door de NOT-enquête, de weergave daarvan in de krant en door de gemeentelijke voorlichting).
- 4) De burgers worden (nog) niet geprikkeld tot het nemen van de eigen, voor de hand liggende en belangrijke energietransitie-stappen.
- 5) Uit niets blijkt dat er op landelijk, of provinciaal, of RES-niveau eerlijke, betrouwbare, deskundige en democratische overwegingen transparant besproken worden. Er wordt kennelijk niet geluisterd naar partijen met eigen milieuvisie. Het huidige overheidsbeleid is een uitvloeisel van het Klimaatakkoord (2019), waar een beperkt aantal partijen aan de klimaattafel hebben aangezeten. *(„De totstandkoming van al die regionale energiestrategieën is meer een ambtenarenfeestje. Alleen de best georganiseerde belangen zitten aan tafel. Woon jij in een dorp of stadswijk die tegen een polder aankijkt waar straks een windpark komt, dan ben je niet aan bod geweest.” - Marcel Boogers, hoogleraar Innovatie en Regionaal Bestuur aan de Universiteit Twente in Tubantia 9-1-21).* De NOT neemt alleen de uitkomsten van de provincie of van de RES als gegeven, dus voor waar en vaststaand, aan. Ook de RES houdt geen rekening met de nieuwere inzichten en verwijst op cruciale punten naar het Klimaatakkoord met landelijk beleid en naar juridische kaders. (zie ook bijlage 2 op pagina 7)

- 6) Het ontbreekt aan een alternatief op windenergiegebied om, als gemeente Losser of via een coöperatie bv, een windmolen op zee te kopen. Deze zou voor de gemeente wel rendabel groene stroom kunnen gaan leveren. Dit lijkt belangrijk omdat de gemeente daarmee laat zien dat zij een evenredige duurzame bijdrage wil leveren gelijk aan die van andere Nederlandse gemeenten.
- 7) Ten onrechte wordt niet genoemd de mogelijke bijdrage van waterstof als schone energiedrager en de potentie daarvan om voor 2030 wezenlijk bij te dragen aan de uitgangspunten van het klimaatakkoord.

Toelichting:

In de inleiding van het beleidsrapport wordt gesteld dat in het energietransitiebeleid NOT *“gebruik gemaakt wordt van bestaande en bewezen technieken: zonnepanelen op grote daken, zonnenvelden en windenergie”* Dit is zeer onvolledig voor de energietransitie in het algemeen en ook onjuist voor zowel zonne- als windenergie voor NOT!

Naast het verbeteren van het gedrag van mensen (energieverspilling in de woonomgeving, onnodig energieverbruik als verre vakantiereizen e.d.) is de eerste resultaat gevende stap in het behalen van de doelen van het klimaatakkoord door gemeenten het verbeteren van het binnenklimaat en de isolatiewaarde van huizen en andere gebouwen. Slechts ongeveer 25% voldoet op dit moment aan de wenselijke standaard. Hier valt dus nog heel veel te verbeteren.

Waarom worden geen zonnepanelen bij particulieren of van coöperaties genoemd of zonnepanelen op daken van bedrijven? Eigenlijk is het beter om te praten over PV-systemen (Photo-Voltaïsche systemen) voor zonne-energie, omdat het niet per sé panelen hoeven te zijn, folie kan tegenwoordig ook. Dus zowel panelen als het gebruik van enkel daken is al te beperkt.

De tweede snel resultaat gevende stap is juist het toepassen van dergelijke systemen op of rondom huizen en bedrijfsgebouwen. Dus in directe omgeving met afnemers. Netwerkaanpassing en noodzaak van energieopslag blijven beperkt. Op dit moment is er in Losser ongeveer een dekkingsgraad op daken van 7%. In algemene communicatie naar buiten over dit concept windbeleid wordt voor de vuist weg gezegd dat een dekkingsgraad van 20% het maximale is. Elders in Nederland wordt ook voor de vuist weg geroepen dat dit 40% zou zijn. De bedoelde systemen zijn ook juist nu nog volop in technische ontwikkeling. Het rendement gaat omhoog en de prijzen gaan omlaag. Ook de circulariteit (recycling) verbetert en aanpassingen met lager gewicht of verticale toepassingen op gevels zijn volop in ontwikkeling. Er zijn inmiddels foliesystemen die licht en flexibel zijn. Het veelgehoorde argument dat veel daken niet sterk genoeg zijn of dat het rendement op minder goed georiënteerde daken niet hoog genoeg zijn, is aan het verdwijnen. Dit betekent dat deze technieken veel meer toepassingsmogelijkheden hebben dan die tot nu toe bewezen zijn. Dus ruim voor 2030 zal er veel meer in gebruik zijn (dus juist door wat nu nog niet “bewezen” is) en resultaat gaan opleveren.

Hier kunnen als resultaat gevende stap ook de mogelijkheden van coöperaties genoemd en bevorderd worden. Coöperaties die gebruik van zonne-energie in de directe omgeving van gebruikers zullen bevorderen en die dat bv doen in samenwerking met industrie in de omgeving. Dit voorkomt ook dure netwerkaanpassingen. Subsidieregelingen landelijk, het op termijn opheffen van de saldering (voorstel minister van EZ naar de 2^e en 1^e kamer) geven ook niet de gewenste directe prikkel nu. De gemeente zou zelf initiatieven kunnen nemen of op zijn minst het geluid naar provincie en regering toe kunnen laten horen dat het beleid zo onnodig afschrikking veroorzaakt in plaats van enthousiasme.

Vanuit de gemeente wordt bij de burgers tot nu toe weinig gemerkt van dergelijke initiatieven.

Zonnepanelen op grote daken, zoals genoemd, betreft op dit moment, qua realisatie, vooral een beperkt aantal daken van schuren van boeren die meestal ver buiten de bebouwde kom staan. Netwerkaanpassing en benodigde extra opslag van energie zijn daarbij juist in belangrijke mate aan de orde. Tennen en andere netwerkbeheerders hebben al laten weten wel 10 jaar nodig te hebben om alle aanpassingen te kunnen realiseren. Erg bewezen kunnen we dit dus zeker ook nog niet noemen.

Wat zonnevelden betreft geldt hetzelfde. Aanleggen van netwerkverbindingen zijn duur en maken inbreuk op natuur of andere omgeving. Zijn deze velden bewezen? Wat zijn de effecten dan in ecologische zin? En de effecten juist hier in het Twentse landschap? Er is hier nog geen zonneveld. En is de ruimte niet juist op dit moment gewenst voor natuur of aanpassing van de aantasting van landbouwgrond, dus vanwege benodigd duurzaam herstel vanwege stikstofcrisis en gewenste extensivering van de landbouw? De grote vraag hierbij is bovendien of het landelijke subsidiebeleid wel bijdraagt aan draagvlak voor dergelijke velden.

In het rapport geven de NOT-gemeenten de samenhang met RES en provinciaal beleid en gelukkig ook een aantal goede randvoorwaarden.

Wel de opmerking dat veel burgers niet bekend zullen zijn met de geldende structuur en dat ook nog niet voldaan is aan essentiële genoemde voorwaarden. Het rapport is zodanig opgesteld dat de RES een gegeven lijkt (terwijl het nog concept is ??) en dat onvermijdelijk daarnaar gehandeld moet worden. Hoe zit het dan met democratie, inspraak en meedenken van betrokken organisaties en burgers? Bekend is dat het klimaat-akkoord en de uitwerking via provincie en RES geen democratisch proces is (zie dus ook weer bijlage 2) .

Bij ons is bekend dat op het niveau van provinciaal beleid veel waarde gehecht wordt aan participatie en draagvlak bij burgers voor realisaties van windturbines en zonnevelden. Transparantie in combinatie met veel concrete aspecten is daarbij van het grootste belang. De gemeentelijke doelstellingen & maatregelen, paragraaf 3 in het rapport, zijn dat niet (zie bijlage 3). De eerste plaatjes "Energie van NOT zijn in het licht van de ontwikkelingen sterk verouderd (peiljaar 2017) en digitaal ook niet leesbaar.

De mix aan maatregelen is dus niet goed onderbouwd (windenergie komt nog hierna in dit document) en wordt door de lezer zeer moeilijk in te schatten door het gebruik van verschillende eenheden voor vergelijkbare zaken (GWh, TWh, TJ) en verwijzing naar, voor de meesten, de onbekende inhoud van de RES.

Voor de tabellen in paragraaf 3 geldt ook weer hetzelfde. Onderbouwing?? Waarom (alleen) de genoemde keuzes? Conclusie: paragraaf 3 is dus alleen bedoeld om betrouwbaarheid te suggereren maar is dat niet!

En dan nu de reactie op de beleidsvoornemens windenergie

De derde belangrijke en positief resultaat gevende stap voor de NOT-gemeenten is te constateren dat rendabele windenergie in NOT onbezonnen, niet haalbaar en zeker ook niet gewenst is.

Belangrijkste overwegingen daarbij zijn het eigen NOT rapport:

- a) **Windenergie in Noordoost Twente - Financiële analyse** van het door NOT ingeschakelde gespecialiseerde bureau Bosch & van Rijn 10 november 2020 en gepubliceerd op de site van de gemeente Dinkelland:

<https://www.dinkelland.nl/file/2760/download>

Daarin de belangrijkste conclusies:

1. “hoe groter windmolens zijn, hoe eerder rendabel” en
2. hier in NOT, gezien relatief lage windaanbod en huidig subsidiebeleid (SDE++), zijn door alle belangrijke geachte kosten alleen windmolens met tiphoogte >200 m de eerste 15 jaar rendabel te krijgen!

In dit verband zijn veel gehoorde financiële opmerkingen, van meerdere aangeduide “NOT-deskundigen” :

1. *“dan passen we de business-case toch nog wel aan”*. Onze vraag: Hoe dan? Hebben de gemeentes of de provincie miljoenen in de knip voor die aanpassing? Of worden belangrijke kosten dan eerst buiten beschouwing gelaten om later toch weer belangrijk te blijken?
2. *“hier over de grens, in Duitsland, kan het ook”*. Wij verwijzen hier nu naar de vele deskundigen die aangeven dat Duitsland in een heel andere, eigen energietransitie zit. En ook in de recente constatering, in het Financieel Dagblad bv, dat er in Duitsland bij de energietransitie miljarden euro's extra bij moet.

- b) **De Gedragscode Windenergie door het NWEA** (NWEA genoemd in het concept beleidsrapport) www.nwea.nl/gedragscode-wind-op-land/ en andere betrokken organisaties van oktober 2020

Daarin wordt o.a. aangegeven dat een afstand van 10 x de tiphoogte tot de directe omgeving van een windmolen gerekend moet worden. Voor een molen van 200 m hoog is dat dus een cirkel van 2 km rondom die molen. Voor een windmolenpark van 3 molens is dat 2 km vanaf ieder van die 3 molens en ruwweg dus 3 km vanaf het midden van het park. Let wel in het rapport wordt in dit verband nog gesproken over een 1000 m zone. Leg hierbij ook nog de koppeling naar de bijzondere Natura2000 gebieden die om een grotere afstand vragen en naar de recente berichtgeving over waardedaling van huizen in de omgeving van windmolenparken, momenteel worden in de media in Nederland bedragen genoemd van 5 – 15% . Worden die bewoners dan gecompenseerd? Wat wordt de norm? Wat wordt het draagvlak in heel Nederland in de nabije toekomst?

Ook zeer belangrijk in de code is dat burgers van begin af aan in het proces betrokken moeten zijn. In het rapport en de gemeentelijke communicatie wordt de RES echter als vaststaand gegeven gepresenteerd.

Bovendien is er in de gedragscode vergeleken met eerder extra aandacht voor het rekening houden met natuur en landschap.

- c) Het **visiedocument van de Stichting Behoud van het Twentse Landschap** Reeds ingediend in dit kader, zie bron IV. Dit document geeft vooral ook zicht op landschap en ecologie (belangrijke pijler voor onze stichting en uitgangspunt geweest voor onze hele visieontwikkeling!). Ook hier geldt dat de buitenproportionele opschaling van de windturbinegrootte tot zeer vele extreme en niet verwachte gevolgen zal gaan leiden. Wij onderschrijven hun brede kritiek van harte.
- d) Het **toenemende inzicht dat grote windturbines gezondheidsschade toebrengen aan veel omwonenden** in combinatie met het besef dat er nog maar bitter **weinig onderzoek** is gedaan naar de effecten van turbines op land met een tiphoogte van >200m, dus niet **op mens, natuur, milieu en omgeving**. Zie hierbij in de eerste plaats het rapport "Voorkom het windenergiesyndroom" van januari 2021 door DEI het Democratisch Energie Initiatief: <https://www.deinl.nl/>
Tot en met 2019 waren er nog geen molens >200 m in Nederland op land. Sindsdien slecht enkele. Dus die zijn recent geplaatst in heel andere gebieden in Nederland dan Twente. De, in veel NOT-communicatie (o.a. in de NOT-enquête) aangegeven hoogte van mogelijk 250 m is technisch nog niet eens bereikt. (de Haliade molen op de Maasvlakte, bedoeld voor op zee, moet eerst nog ruim 3 jaar lang verder uitgetest worden). Het genoemde rapport van Bosch & van Rijn (onder a. hierboven) noemt een toepasbare molen van 240 m, maar ze geven aan dat die in Nederland nog niet gebouwd is.

De huidige juridisch belangrijke regelgeving over windturbines is van 2008, zie eigen concept beleidskader. Die is gebaseerd op een veel kleinere generatie windmolens (orde van grootte van 100 m) en is dus behoorlijk verouderd. De effecten van vergroting windmolens nemen ook niet lineair toe, zie alleen al het vergroten van de vermogens van de windmolens, maar denk vooral ook aan de mogelijke effecten op mens, dier, insecten en flora. In Milieu-Effect-Rapportages (MER) komt het dan zeer waarschijnlijk ook niet aan de orde. Bepaalde effecten gaan pas een rol spelen als bepaalde grenzen overschreden worden. Daar wordt dus niet of nauwelijks rekening mee gehouden. Dit was al beperkt voor de molens uit pakweg 2010 en kan nog niet eens goed gebeurd zijn voor molens gebouwd in 2019 en later.

Er kan al helemaal geen rekening gehouden zijn voor eigen gebieden als het Twentse Landschap.

En ook de verwijzing naar literatuuronderzoeken door het RIVM, uit 2015 bv zeggen niet veel, omdat in die periode en de jaren daarvoor nog geen molens > 200 m op land gebouwd waren. Sterker nog de maximale hoogte was toen net 137 m (vermogen 3 MW) en dat was nog op zee. <https://nl.m.wikipedia.org/wiki/Luchterduinen>

De grote vraag is wat de huidige grote molens van de laatste 2 jaar aan onderzoek gehad hebben, zie bron VI en ook de presentaties op 2-2-2021 <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/live.dd> alsmede de opmerkingen in bijlage 2 hierover.

- e) Het **toenemend besef dat het vergunning verlenen voor windenergieparken juridisch niet houdbaar** is. Het is onderhevig is aan wetgeving op het niveau van het Europese Hof (in het bijzonder het Verdrag van Aarhus) en aan de wetgeving in onze grondwet (zie bijlage 2):

In Nederland is **het voorzorgprincipe** voor de overheid vastgelegd in de artikelen 21 en 22 in het hoofdstuk grondrechten **van onze Grondwet**. Door de Europese Unie (EU) is het voorzorgsbeginsel onder meer neergelegd in artikel 191, lid 2 van het Werkingsverdrag van de Europese Unie dat bepaalt dat de Unie uitgaat van het voorzorgsbeginsel en van het “beginsel van preventief handelen”. **Verder bestaan er EU-richtlijnen ter bescherming van gezondheid en milieu, zoals de SMB richtlijn 2001 van de EU.**

Zie ook: “Voorkom het windturbinesyndroom” <https://www.deinl.nl/> en bijlagen 3 in dit stuk “Aanbiedingsbrief windturbinesyndroom” en 4 “Raadsvragen nav DEI publicatie”

Dit toenemend besef betekent dat:

1. het draagvlak bij de bevolking verder niet genoeg zal gaan komen en ook meer zal gaan verdwijnen
2. de Raad van State zich verder moet gaan beraden over de toelaatbaarheid van vergunningverlening van windmolenparken en
3. dat de wetgevende macht (de overheid) verdere stappen moet gaan nemen in overeenstemming met de grondwet en de wetgeving van de Europese Unie c.q. het Europese Hof.

Kortom in NOT besluiten tot bouwen van grote windmolens is prematuur en vragen om grote moeilijkheden waaronder tweespalt tussen voor- en tegenstanders. Voorstanders gaan investeren en de omvang van het aantal tegenstanders groeit met de toenemende kennis van feiten en gehanteerde, misplaatste procedures. Ook toenmalige minister Wiebes (EZ) is voorafgaande aan het openstellen van het SDE++ loket in november jl. gewaarschuwd door meer dan 50 betrokken milieu- en mensgericht organisaties voor de dramatische gevolgen. Het heeft nog niet mogen baten.

Namens de Stichting Leven met de Aarde

L.E.R. van der Stelt

Zoekerweg 2

7582 PX Losser

Tel. 0626932777

Email: vandersteltleo@gmail.com

Bronnen (literatuur), de bijlagen zijn op de volgende pagina's weergegeven:

- I Bijlage 1 Doelstelling Stichting Leven met de Aarde
- II Bijlage 2 Juridisch kader
- III Windenergie in Noordoost Twente - Financiële analyse
bureau Bosch & van Rijn 10 november 2020
<https://www.dinkelland.nl/file/2760/download>
- IV Zienswijze Stichting Behoud Twentse Landschap

20201215c.

Verkleind bestand S

Concept Windbeleid versie 1.3 NOORDOOST-TWENTE

- V Gedragscode Wind op land www.nwea.nl/gedragscode-wind-op-land/
- VI "Voorkom het windturbinesyndroom" <https://www.deinl.nl/>
- VII Bijlage 3 Aanbiedingsbrief windturbinesyndroom
- VIII Bijlage 4 Raadsvragen nav DEI publicatie

Bijlage 1 Stichting Leven met de Aarde

De doelstelling en werkwijze van de Stichting Leven met de Aarde luidt:

Het bevorderen van duurzaam samen leven van alle leven, planten, bomen, dieren en mensen met de aarde op welke schaal dan ook. Indachtig dat een duurzame samenleving een holarchie is waarbij vier hoofdaspecten kunnen worden onderscheiden:

- a. Een spiritueel:
Open zijn voor en naar het onbekende, het misschien alles omvattende; eerbiedig verwonderd zijn in alle bestaan, aandachtig zijn; bewust leven, denken, willen, meedoen, verantwoordelijkheden willen dragen; creatief willen zijn met visie; schoonheid nastreven; vrij zijn.
- b. Een ecologisch:
Biodiversiteit onderhouden, biomassa/milieugebruiksruimte zo groot mogelijk maken en koesteren; rechtvaardig delen en optimaal benutten van natuurlijke kringlopen voor het noodzakelijke voor blijvend voortbestaan van alle leven met de aarde, in gezondheid en vrede.
- c. Een sociaal:
Aandacht en zorg geven aan elkaar en aan de natuur; samen overleggen, werken en delen op basis van gelijkwaardigheid; tijd besteden aan sport, spel, theater, zang, muziek, dans, kunst, met vreugde en liefde.
- d. Een economisch:
Richten op ontplooiing en welzijn van alle mensen en de natuur met de aarde; het benutten van fossiele energieën vervangen door het benutten van alternatieve energieën en natuurlijke kringlopen; spaarzaam benutten van grondstoffen, materialen en producten; het hergebruiken van producten, materialen, en grondstoffen.

en voorts al wat hiermee rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- a. Te streven naar een bewogen deskundig eigen bestuur
- b. Studie en onderzoek
- c. Voorlichting en/of communicatie en/of samenwerking van/met particulieren, organisaties, verenigingen, stichtingen, bedrijven, instellingen en overheden;
- d. Ondersteuning van activiteiten en innovaties gericht op of passend in een duurzame samenleving;
- e. Tegengaan van gangbare en nieuwe denkwijzen en gewoonten die duurzaam samen leven met de aarde in de weg staan;
- f. Te streven naar een oprecht gebruik van de term “duurzaamheid”;
- g. De bovenstaande punten in de meest algemene zin te bedoelen ook buiten Nederland.

Secretaris: Lies Visscher - Endeveld, Warmseweg 22, 7075 EL Etten

Tel: 31 (0)315-341052 e-post: liesvisscher@live.nl of levenmetdearde@live.nl

KvK Arnhem nr.09122301 opgericht op 11 juli 2001 te Doetinchem

Gerelateerd aan Stichting Behoud Kemnade en Waalse Water

Sinds 15 oktober 2008 lid van PGL (Partners voor een Gezond Leefmilieu)

Aangesloten bij Nyeleni Europe sinds 2011

Aangesloten bij Stay Grounded info@stay-grounded.org sinds 26 juli 2018

Volger van “Follow the Money” sinds 25 januari 2019

IBAN van de stichting is NL76 INGB 0009143133.LmdA is een ANBI

Bijlage 2

Juridische kaders van werken met Klimaatakkoord en RES in Nederland

Relevante informatie uit de afgelopen 2 weken (vanaf 19 januari 2021)

a) Rijksoverheid.nl

Kabinet vraagt adviescommissie participatie in het klimaatbeleid te onderzoeken

Nieuwsbericht | 29-01-2021 | 16:00

Minister Van 't Wout van EZ merkt dat er steeds meer weerstand komt tegen de geforceerde introductie van grote windmolens op land en grote zonnevelden:

Klimaatverandering gaat de komende tijd meer en meer invloed krijgen op ons dagelijks leven. Zo gaat de aanpak ervan belangrijke gevolgen hebben voor veel mensen in onze samenleving. Het is daarom belangrijk dat de samenleving voldoende betrokken is bij het maken en uitvoeren van het klimaatbeleid. Daarom vraagt het kabinet een onafhankelijke adviescommissie onder leiding van voormalig nationaal ombudsman prof. dr. Alex Brenninkmeijer onderzoek te doen naar hoe burgers beter betrokken kunnen worden bij het klimaatbeleid.

De adviescommissie wordt gevraagd om een eindrapport te maken dat rond de verkiezingen van maart 2021 klaar is, zodat de resultaten beschikbaar zijn voor het volgende kabinet. De uitkomsten van het onderzoek kunnen belangrijk zijn voor de toekomst van burgerparticipatie in Nederland en voor het kabinet dat na de verkiezingen van maart 2021 aantreedt.

b) Komst hoge windmolens Eefde mogelijk onzeker na twijfel bij Raad van State

Reden voor het mogelijke uitstel is een arrest van het Europese Hof van Justitie over een bouwplan van vijf windturbines in het Belgische Aalter en Nevele van afgelopen zomer. Deze uitspraak staat internationaal bekend als het Neveler Arrest. Daarin droeg het Hof de Vlaamse regering op om alsnog een uitgebreid Milieueffect-onderzoek (MER) te doen naar de algemene milieunormen die voor windturbines en windparken gelden.

<https://www.destentor.nl/lochem/br-komst-hoge-windmolens-eefde-mogelijk-onzeker-na-twijfel-bij-raad-van-state~a846dca8/>

c) Discussie windmolenpark Het IJ Amsterdam

Zie bijgaand het programma voor de expertmeeting over windturbines in Amsterdam op 2 februari 17u - 20u. De meeting is openbaar en online te volgen via <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/live>.

Als experts spreken o.a. Louw Feenstra, Jan de Laat en ikzelf.

Met vriendelijke groet, Kees Pieters

NederWind netwerk
W. www.nederwind.nl
E. kpieters@gmail.com
M. 06 5243 2728

d) Democratisch Energie Initiatief (DEI) dd 19-1-21

voor ministerieel overleg op EZ:

POSITION PAPER KNELPUNTEN RES

1. Democratische legitimering RES ontbreekt

2. Schenden EU richtlijnen door ontbreken MER

1. Democratische legitimering RES ontbreekt

A. Klimaattafels

Het klimaatakkoord is niet besluitvormend behandeld in het parlement. De verregaande plannen zijn tot stand gekomen aan de Klimaattafels. Aan deze tafels participeerden alleen belanghebbenden die in de gewenste denkrichting opvattingen hebben. Burgers zijn volledig buiten beeld gebleven. Het ging om een selectie van partijen, die (bijvoorbeeld) aan de Klimaattafel Elektriciteit een groot eigenbelang hadden, en nog steeds hebben, bij de subsidies voor de bouw van windparken.

B. Aarhus: de burger

De burger heeft geen wezenlijke invloed op de ruimtelijke planvorming en het ruimtelijk beleid dat in de Omgevingsvisie en in de RES wordt voorgenomen (in strijd met Verdrag van Aarhus). Het verdrag van Aarhus bepaalt dat om recht te kunnen doen gelden en deze plicht te kunnen vervullen, burgers toegang tot informatie, recht op inspraak in de besluitvorming en toegang tot de rechter betreffende milieuaangelegenheden moeten hebben. In dit verband is erkennend dat burgers bijstand nodig kunnen hebben om hun rechten uit te oefenen.

Het Verdrag van Aarhus bepaalt ook: - reële invloed, zeggenschap van het eerste moment planproces (ook voorstadium) op basis van volledige en volwaardige informatie aan de burger. Zij moeten van alle consequenties op de hoog- te gesteld worden. De informatie moet actueel zijn, nauwkeurig en vergelijkbaar. - de toestand van de gezondheid en veiligheid van de mens, met inbegrip van de verontreiniging van de voedselketen, indien van toepassing, de levensomstandigheden van de mens, waardevolle cultuurgebieden en bouwwerken, voor zover zij worden of kunnen worden aangetast door de bedoelde toestand van elementen van het milieu of, via deze elementen, door de bedoelde factoren, maatregelen of activiteiten.

C. Burgerberaad en Gedragscode acceptatie en participatie windenergie op land

Het burgerberaad en burgerconventie Klimaatcrisis

Inmiddels is in grote lagen van de bevolking plus bestuur doorgedrongen dat burgers ruimschoots zijn gepasseerd bij de totstandkoming van de RES en rijzen de actiegroepen als paddenstoelen uit de grond. Mensen zien hun leefomgevingen bedreigd door reusachtige windturbines en weilanden vol zonneparken. Veel burgers hadden tot dan toe geen beeld van de RES en ook nu nog is de informatie over het proces ondoorzichtig en moeilijk te vinden. Dit geldt net zo goed voor vele gemeenteraden. Veel raadsleden tasten in het duister en de organisatie wordt in opdracht van de Colleges, overgelaten aan externe ingehuurde of aangenomen projectleiders. Nu lijkt de oplossing in zicht door het instellen van burgerpanels, een initiatief van het CDA met de verkiezingen nabij, waarin 150 door loting aangewezen burgers gaan adviseren over haalbare en betaalbare oplossingen om de doelen van het klimaatakkoord te realiseren. Zo is de politiek ingedekt want er is 'draagvlak'. In het voorstel tot wijziging klimaatwet 1.5 wordt eenzelfde initiatief beschreven maar heet het burgerconventie. De Tweede Kamer heeft inmiddels via de aangenomen motie Mulder c.s. de regering verzocht "een overzicht voor te bereiden waarin de mogelijkheden van burgerpanels met de voor- en nadelen en de ervaringen in Nederland en in het buitenland worden beschreven".

Een aantal vragen rijzen: hoe kunnen 150 mensen representatief zijn voor de Nederlandse bevolking, wat is de juridische en politieke waarde van de adviezen (als ze niet in het verlengde van de RES liggen kan een en ander genegeerd), wie bepaalt de agenda van het burgerpanel (die agenda zal in het verlengde van de RES liggen, wat op voorhand al voor problemen zal zorgen, kernenergie en niet-van-het-gas-af zijn geen optie), wat te doen met regio's die door loting niet in het burgerpanel zitten, wat te doen met minder mondige achterbannen die nu ook genegeerd zijn (de praktijk zal zijn, zoals altijd, dat mondige en goed opgeleide burgers deelnemen, ondanks loting, want mensen kunnen weigeren deel te nemen) etc. Burgerpanels zijn een fopspeen gebleken, net zoals alle participatierondes mosterd na de maaltijd zijn, en dat zal zo blijven. De RES is vanaf de start zo opgesteld dat burgers achter blijven lopen en dit is niet te repareren.

Gedragscode

Ook de recent getekende gedragscode acceptatie en participatie windenergie op land opgesteld en ondertekend door Greenpeace, Milieudefensie, NWEA, Natuur & Milieu, de Natuur- en Milieufederaties, de NLVOW en EnergieSamen, gaat hier niet aan helpen. Hierin wordt gesproken over het zo vroeg mogelijk betrekken van belanghebbenden, maar dit stadium is al voorbij zoals we op verschillende plaatsen in deze position paper beschrijven. Naast regulier communicatie vastgelegd in een participatieplan gaat het om financiële participatie, hetgeen een verplicht onderdeel van de RES is (beiden worden in de vorm van op te richten energiecorporaties gestalte gegeven). Onder par. 3.4 beschrijven we dat onderzoek onder een groot aantal windparken heeft laten zien dat burgers niets meekrijgen van financiële participatie. Daarbij is het de vraag of dit doekje voor het bloeden compensatie kan bieden voor de gezondheidsproblemen en overlast die inherent zijn aan dit soort grote industriële installaties. De compensatie heeft tot gevolg dat mensen hierover nooit meer kunnen klagen, de parken hangen dan als een molensteen om hun nek. Ten overvloede herhalen we hier dat omwonenden die met dergelijke megalomane plannen worden geconfronteerd, recht hebben op een NEE, minimaal door een referendum. Een burgerpanel van 150 mensen mag nooit iets te zeggen over alle gebieden in Nederland, dit is een ondoordachte noodgreep.

D. Aarhus: de gemeenteraad

Gemeenten en gemeenteraden ontberen de beslissruimte die het Europees Handvest betreffende de Lokale Autonomie voorschrijft. Op grond van de rijkscoördinatie-regeling heeft het rijk doorzettingsmacht bij ruimtelijke plannen. Daarbij wordt wel geschermd met een nationaal belang. Zo'n nationaal belang hoeft echter nauwelijks behoorlijk te worden onderbouwd. Controles en afwegingen ontbreken (in tegenstelling tot de situatie bij voorheen de zgn. planologische kernbeslissing). Er ligt geen besluit van het parlement ten grondslag aan een nationaal belang. Ook daar staan de volksvertegenwoordigers in essentie buiten spel. De rijkscoördinatie-regeling is in veel gevallen van rechtswege van toepassing, dat houdt in 'automatisch van toepassing'. Dat is o.a. geregeld in de Elektriciteitswet, Gaswet, Mijnwet, Tracéwet, Waterwet, Wet ruimtelijk ordening (Wro).

De Wro regelt dat met betrekking tot rijksstructuurvisies slechts zienswijzen kunnen worden ingediend, maar dat geen beroep kan worden ingesteld. Zogenaamd omdat rijksstructuurvisies slechts de overheid binden die de structuurvisie opstelt. Echter, als gevolg van de doorzettingsmacht van het rijk bevatten rijksstructuurvisies bindende beslissingen waartegen geen beroep open staat voor burgers en gemeenten. De Crisis- en herstelwet verbiedt gemeenten om beroep aan te tekenen tegen structuurvisies van zogenaamde 'hogere' overheden. Die 'hogere' overheden overleggen in de regel niet met gemeenten over de plannen voor het grondgebied van die gemeenten, ze kunnen die plannen immers doordrukken. De lokale autonomie van gemeenten wordt door de doorzettingsmacht van de rijkscoördinatie-regeling en de Crisis- en herstelwet ernstig aangetast. Dit is in strijd met het Europees Handvest Lokale Autonomie (door Nederland en de EU geratificeerd).

Het huidige ruimtelijk- en energiebeleid heeft er, met de toepassing van de Crisis- en herstelwet en de rijks - (en provinciale) coördinatie-regeling toe geleid dat grootschalige windmolenparken door het rijk, tegen de wil van de burgers en gemeenten en zonder overleg met en besluitvorming door gemeenteraden zijn doorgedrukt. Het rijk krijgt hierbij hulp van de provincie en door het rijk mede gesubsidieerde organisaties zoals IPO, VNG en Unie van Waterschappen. Deze democratische tekortkomingen zijn schadelijk voor onze democratie, de lokale autonomie en ze ondergraven het draagvlak voor het energie- en klimaatbeleid. Het hierboven geformuleerde gaat over een top-down benadering, terwijl de RES als een bottom-up format gepresenteerd wordt. Echter, in het Klimaatakkoord zijn de colleges tot bevoegd gezag verklaard en staan de gemeenteraden buitenspel. Door dit besluit geeft het format van de RES de gemeenteraden en burgers geen mogelijkheid om binnen het kader van de zgn. “algemene beginselen van behoorlijk bestuur” te beoordelen of de opgave haalbaar is binnen een voor de gemeente acceptabel budget, en of de eindsituatie acceptabel zal zijn voor haar burgers.

INTERESSANTE UITSPRAAK

Marcel Boogers, bestuurskundige aan de Universiteit van Twente, is zeer kritisch over de manier waarop de RES'en, de ingrijpendste ruimtelijke plannen sinds jaren, tot stand zijn gekomen. Hij hekelt de constructie waarbij gemeenten, provincies en waterschappen samen energieregio's vormen. 'In gewoon regionaal bestuur is het duidelijk wie welke rol heeft, wie verantwoording moet afleggen aan wie. In deze regio's niet. Er is voor deze manier van besturen geen wettelijke basis. De procedure staat alleen in het Energieakkoord beschreven.' Er is geen bestuurslaag aan te wijzen die de verantwoordelijkheid heeft, en dus is niet duidelijk 'wie het de burger gaat uitleggen' dat die windmolen in zijn achtertuin komt. Dit is wel een risico voor de democratische rechtsstaat. Het is voor niemand te achterhalen hoe de besluitvorming tot stand is gekomen. Zie: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/waar-precies-komen-straks-de-windmolens-en-zonneparken-voor-de-energietransitie~bca6d98e/>

2. Schenden EU richtlijnen door ontbreken MER

2.1 Gezondheid van de mens

Industriële windturbines (IWT's) leveren *schade voor de gezondheid van de mens*. Het is een onderwerp dat steeds meer in de publiciteit geraakt en de volgende grondrechten opgenomen in onze Grondwet in de kern raakt:

Grondrechten

Artikel 21 van de Nederlandse Grondwet

De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.

Artikel 22 van de Nederlandse Grondwet

1. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.

Behalve grondrechten voor de burger houden de artikelen een verzorgingsplicht voor de overheid in

Onvoldoende invulling verzorgingsplicht

Vanaf 2010 wordt de Nederlandse overheid in toenemende mate verweten onvoldoende invulling te geven aan beide grondrechten en zich te onttrekken aan zijn verzorgingsplicht. Dit is vooral het geval ten aanzien van de risico's waaraan mensen worden blootgesteld die wonen nabij industriële windturbines. In de medische en juridische literatuur is het aspect schade voor de gezondheid nationaal en internationaal niet meer te loochenen. In de afgelopen 10 jaren heeft een groot aantal wetenschappers gepleit zorgvuldiger om te gaan met de gezondheid van de mens in de planning en besluitvorming aangaande de aanleg van windturbineparken. Het tegendeel is in de huidige besluitvorming helaas het geval.

De afstandsnormen in de regelgeving zijn sinds 2010 voor omwonenden dusdanig ongunstig aangepast dat de daadwerkelijke bescherming tegen gezondheids- en milieuschade in het geding is. Van effectief onderzoek vooraf aan de besluitvorming over windturbineparken is geen sprake. Ondanks dat EU richtlijnen, waaronder vooral de Strategische Milieu Beoordeling Richtlijn (SMB) uit 2001, dit onderzoek aan de Nederlandse overheid wel voorschrijven. Inmiddels wordt in rechtszaken de Nederlandse bestuursorganen nalatigheid verweten. Daarnaast zijn bij onder meer de Raad van State in beroepszaken tegen de planning van windturbineparken prejudiciële vragen opgeworpen aangaande de plicht tot uitvoering van de EU richtlijnen. Dit mede naar aanleiding van een recente uitspraak op 25 juni 2020 van het Hof van Justitie van de EU.

Vorzorgsprincipe weer op de agenda

Democratisch Energie Initiatief (DEI) ondersteunt de inspanningen van onder meer medici, juristen, overheden en bewoners om de gezondheidsschade serieuze aandacht te geven in de besluitvorming in de Regionale Energie Strategieën (RES).

Hoofddargument om dit te steunen is dat in de besluitvormingsprocessen over windturbineparken door de Nederlandse bestuursorganen en de rechtscolleges de stand van de medische inzichten voortaan volwaardig meegenomen worden.

Het DEI doet de aanbeveling aan alle bestuursorganen en rechtscolleges om het voorzorgsprincipe voor de gezondheid van de mens te plaatsen in het hart van de besluitvorming. Dit geldt niet alleen met betrekking tot windturbineparken maar ook bij alle andere beslissingen in de energietransitie waarbij volgens de normstelling van de EU sprake is van aanzienlijke milieugevolgen. Op grond van de normstelling van de EU dient vooraf aan de besluitvorming door onderzoek met wetenschappelijke zekerheid vast komen te staan, dat het bestaande beschermingsniveau voor een gebied niet zal worden aangetast door de voorgenomen plannen. Het nalaten van dit onderzoek zet de deur open voor alle regio's en gemeenten om de blootstelling van bewoners aan gezondheidsrisico's verder te vergroten. Het doen van onderzoek dat voldoet aan de EU-normen is noodzakelijk om de gezondheidsrisico's uit te sluiten en het voorzorgsprincipe in te vullen. De noodzaak hiertoe is ook actueel in de besluitvorming in het kader van de RES.

Met het serieus toepassen van het voorzorgsprincipe staan we in Nederland aan het begin van een traject. Op dit nieuw ingezette spoor om de gezondheidsschade ten gevolge van windturbines erkend te krijgen bij de overheid zijn meerdere wetenschappelijke publicaties beschikbaar.

Het doel van DEI is dat deze position paper niet alleen zal bijdragen aan het weer op de agenda krijgen zetten van het voorzorgsprincipe in de besluitvorming over windturbineparken, maar over de hele linie zal bijdragen aan het herstel van de democratische en rechtstatelijke waarden in de energietransitie. De zorg en voorzorg voor de bescherming van de gezondheid van de mens en het milieu zijn daarvoor een toetssteen.

Ook in de juridische inspanningen om de EU beschermingsrichtlijnen, zoals de SMB-richtlijn van 2001, door de Nederlandse bestuursorganen en rechters gerespecteerd en toegepast te krijgen, is deze position paper van grote betekenis. We bevelen aan de invulling van het voorzorgsprincipe en toepassing van de EU richtlijnen onder de aandacht te brengen van alle betrokkenen, vooral aan hen die een rol vervullen in besluitvormingsprocessen en de leden van de rechterlijke macht.

Wij bevelen de Tweede en Eerste Kamer aan meer aandacht te geven aan een zorgvuldiger en democratisch besluitvormingsproces waarin de zorg voor de gezondheid van de mens en de bescherming van het milieu centraal staat.

2.2 EU-richtlijnen als normenkader voor onderzoek naar effecten op beschermingsniveau gezondheid mens, leefbaarheid en milieu

Voor de voorgestelde ingrijpende veranderingen in de omgeving dienen mogelijk MER's opgesteld en beoordeeld te worden. Dat is een langdurig en arbeidsintensief proces. In de RES'en staat meestal genoemd dat de initiatiefnemer een MER uitvoert, echter in de huidige regelgeving bestaat geen MER meer. Er worden bij windparken wel milieutoetsen gedaan, maar op basis van normen die staan in het zogenoemde **Activiteitenbesluit**. Dat zijn algemene, wettelijke regelingen en daarom volgens de Raad van State niet zelf onderworpen aan een

milieueffectrapportage. Deze huidige regelgeving is gebaseerd op het geluid van turbines met een ashoogte van 64 meter hoog. Turbines van de huidige hoogte (240 mt: deze hoogste in Nederland staat op de Maasvlakte, de wieken meten twee voetbalvelden) maken 1 tot 2 dB meer geluid dan de getoetste lagere windturbines. Elke dB meer betekent een verdubbeling van het huidige geluid. Dit in weerwil van wat de fabrikanten ons voorspiegelen, die hun turbines aanprijzen als zijnde een stillere variant dan de vorige.

Bij de ontwikkeling van een type windturbine wordt deze qua geluidsbelasting in optimale situatie getest. De testresultaten worden verwerkt in een Handleiding Geluidsbelasting windturbines Type X. Deze handleiding wordt gebruikt bij het inplannen van windturbines op een te ontwikkelen locatie. Dit blijkt een papieren werkelijkheid te zijn. In de praktijk blijkt dat iedere turbine zijn eigen geluidsfrequentie (dBA en LFG) heeft. De contouren van het geluid reiken in de praktijk verder dan berekend en de overlast is dus groter. Diverse praktijk onderzoeken wijzen dit uit. Klachten van burgers worden in de regel niet serieus genomen, want op papier kunnen zij geen overlast ervaren. Dit leidt naast frustraties ook tot stress en gezondheidsproblemen. Daarnaast geldt voor geluid veroorzaakt door windturbines het jaargemiddelde dat aan alle turbines als standaard wordt opgelegd. Een gemiddelde verdoezelt heel handig de klachten die turbines met pieken in hun geluid bij omwonenden geven en noopt overheden niet om onderzoek ernaar uit te voeren. Men verschuilt zich achter de richtlijnen en de normen worden daardoor niet overschreden.

De gezondheidsrisico's voor omwonenden zijn door het steeds hoger worden van de windturbines niet met de juiste gegevens getoetst en dit vormde de basis van het kort geding dat advocaat De Lange onlangs aanspande in Assen. De risico's moeten volgens hem meegenomen worden in de plannen voor windparken, sinds de uitspraak van het Europees Hof die deze omissie in de wetgeving heeft erkend. De eis om een te bouwen windpark in Groningen stop te zetten is niet ontvankelijk verklaard, niet op basis van de inhoud maar vanwege procedurele gronden. Vervolgstappen om inhoudelijk een rechtelijke uitspraak te krijgen op het niet toepassen van de uitspraak van het Europese Hof zijn gepland. De uitspraak van het Europese Hof heeft in België gezorgd voor het stopzetten van de bouw van een windpark, omdat de gezondheid van de omwonenden niet gegarandeerd kan worden. Wanneer de initiatiefnemer een MER uitvoert, zal dat volgens de huidige regelgeving zijn die niet voldoet. Het geluid van hoge turbines is luider dan van lage en het gaat om een hinderlijk, dreunend **impulsgeluid**. Naast impulsgeluid produceren windturbines **laagfrequent geluid** en er komt steeds meer bewijs dat dit schadelijk is voor omwonenden. Recentelijk aangevuld door een Nederlandse onderzoeker op basis van meer dan driehonderd recent gepubliceerde wereldwijde studies naar gezondheidsaspecten van o.a. laagfrequent geluid. Een zelfde redenering gaat op voor LFG, dat niet door iedereen op dezelfde manier wordt ervaren, maar wel ernstige gezondheidsklachten kan geven (somatische klachten als maag- en darmproblemen, stress, hartritme klachten en hoofdpijnen). Daarnaast treden slaapstoornissen en oververmoeidheid op. Omdat LFG een klein gedeelte van het geluidsspectrum uitmaakt, is dit sinds de invoering van de CHW opgenomen in het geheel en aangemerkt als verwaarloosbaar. Een recent onderzoek, van klinisch fysicus Jan de Laat van het Leids Universitair Medisch Centrum LUMC, laat zien dat hartklachten kunnen verergeren onder invloed van langdurige blootstelling aan laagfrequent (brom)geluid, dat onder andere door draaiende windturbines wordt geproduceerd. Het onderzoek is belangwekkend omdat De Laat meer dan driehonderd recent gepubliceerde wereldwijde studies naar gezondheidsaspecten van onder andere laagfrequent geluid analyseerde.

Tot slot, kent Nederland **de soepelste geluidsnormen** in Europa. De afstand tot woningen mag 400 meter zijn, maar sommige GGD 'en adviseren 800 meter. Volgens een recent rapport van het RIVM, gebaseerd op het WHO-advies, ervaren momenteel 3 miljoen huizen (37%) meer dan 55 decibel geluidhinder en ernstige gezondheidseffecten (zoals hartziekten) treden al op bij lagere geluidsniveaus dan tot nu toe werd aangenomen. Het wettelijk toegestane geluidsniveau moet omlaag en het kabinet moet het geheel van geluidhinder in kaart brengen en maatregelen formuleren. Een zorgvuldige besluitvorming waarbij het belang van burgers zwaarder weegt dan het algemeen belang behoort tot uw verantwoordelijkheid, zoals ook naast het Verdrag van Aarhus verwoord is in de Grondwet (al eerder genoemd maar ten overvloede hier herhaald):

Art. 21 Grondwet: “De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.”

Art. 22 Grondwet: “De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.”
Tenslotte verwijst DEI u naar een uitspraak van Hoogleraar Herman Bröring:

INTERESSANTE UITSPRAAK

Hoogleraar Herman Bröring van de RUG meldde dat de overheid het verzet tegen windmolens over zichzelf heeft afgeroepen. De leefomgeving van mensen wordt aangetast zonder dat ze daar greep op hebben. Ze worden dan heel ongemakkelijk en heel boos. Door de rijkscoördinatie­regeling werd de gemeente aan de kant geschoven. Windparken zijn nooit een onderwerp van politiek debat geweest. Het is pas daarna besproken. Zie: <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/206926/Hoogleraar-De-overheid-heeft-het-verzet-tegen-windmolens-over-zichzelf-afgeroepen>.

Deze uitspraak is gedaan ruimschoots voordat de position paper van dhr. Omtzigt is opgesteld, edoch (nogmaals) het raakt aan de misstanden rondom de toeslagenaffaire. Hoe de RES beter georganiseerd zou kunnen worden, zetten we hierna uiteen.

Bijlage 3 Aanbiedingsbrief bij het DEI rapport “Voorkom het windturbinesyndroom”

Het grondwettelijke voorzorgprincipe (artikel 21 en 22 Grondwet) mag voor de Nederlandse bestuursorganen niet langer een lege huls blijven.

Emmen, 22 januari 2021

Geachte lezer,

Hierbij bieden wij u het rapport “Voorkom het windturbinesyndroom” van het Democratisch Energie Initiatief aan.

WINDTURBINES VEROORZAKEN GEZONDHEIDSSCHADE!!

Wij willen met dit rapport een begin maken om de medische kennis over de schade die windturbines teweeg brengen aan de gezondheid van de mens beter in kaart te brengen. Zodat deze kennis beter benut kan worden in de besluitvorming van de overheid en in rechtszaken, die bijvoorbeeld regionale en lokale organisaties voeren tegen ruimtelijke plannen die het leefmilieu en de gezondheid (kunnen) schaden.

DEI

Het Democratisch Energie Initiatief (verder te noemen DEI) is voor een besluitvormingsproces in de energietransitie waarin burgerparticipatie volwaardig tot uitdrukking komt doordat burgers een sturende rol hebben in het proces. Een proces waarin van tevoren wordt onderzocht of een plan tot plaatsing van windturbines het bestaande beschermingsniveau voor mens en milieu garandeert. Een proces waarin overeenkomstig het voorzorgprincipe het nemen van risico's voor de gezondheid van de mens uitgesloten is. Deze vorm van besluitvorming krijgt gestalte als Nederlandse bestuursorganen de EU- beschermingsrichtlijnen zonder voorbehoud uit gaan voeren. Dat is nu niet het geval.

Doel van het rapport

Het rapport wordt u toegezonden met het doel te komen tot een zorgvuldiger besluitvorming door de overheid over bijvoorbeeld windturbineparken.

Het rapport spreekt zich niet uit over de doelen van de energietransitie, maar wel voor een besluitvorming die zorgvuldig en democratisch dient te zijn, volgens de beginselen van onze rechtsstaat. Waarbij de staat zijn burgers beschermt en niet blootstelt aan onder meer gezondheidsrisico's.

Dat betekent dat de besluitvorming over windturbineparken anders moet.

De auteurs van dit rapport spreken over een overhaaste besluitvorming in de energietransitie als het gaat om de gevolgen voor de gezondheid van de mens. Wij willen met dit rapport de schaduwkant van deze wijze van besluitvorming in Nederland over windturbineparken op medisch gebied voor het voetlicht brengen.

Voorzorgsplicht overheid

De overheid in Nederland heeft stelselmatig haar voorzorgplicht verzaakt bij de planvorming en bouw van windturbineparken en aanverwante industriële installaties. Bewust, zoals ook blijkt uit het negeren van de EU beschermingsrichtlijnen door de Nederlandse bestuursorganen en rechterlijke macht.

Voorzienbaar is dat het schenden van het voorzorgprincipe voor initiatiefnemers en bestuursorganen in rechtszaken een sterkere rol gaat spelen.

Dit rapport van DEI over de medische gevolgen dient als eerste aanzet mede het doel dat het voorzorgprincipe een sterkere positie kan krijgen.

Met het rapport 'Voorkom windturbine syndroom' heeft DEI daarom de medische informatie ten nutte van een verbeterde besluitvorming gebundeld en bruikbaar gemaakt als input voor het daadwerkelijk uitvoeren van het voorzorgprincipe zoals deze voor de overheid is vastgelegd in de Grondwet, internationale verdragen en EU-richtlijnen.

Aansprakelijkheid

Wie (in dit geval geïnformeerd en dus willens en wetens) het risico neemt gezondheidsschade te veroorzaken bij zijn medemens, of als overheid bij haar burgers, maakt zich schadelijkt. Dit is de stelling van vele juristen. Dit rapport heeft ook de functie de aanzet te geven de bewijsvoering daarvoor op een hoger niveau te brengen.

Zoveel te langer de Nederlandse bestuursorganen het toepassen van onder meer de EU SMB richtlijn van 2001 voor zich uitschuiven, zoveel te meer zal dit doorwerken in de aansprakelijkheidsstelling door de gedupeerde burgers van de overheid en de initiatiefnemers van bijvoorbeeld windturbine- en zonneparken.

Communicatieplan

Van belang is, dat de schade toegebracht aan de volksgezondheid door het achterwege blijven van het niet volgen van de juiste EU richtlijnen en het Verdrag van Aarhus, onder de aandacht wordt gebracht van bestuursorganen die er over gaan. De voorlichting over wat er in de medische wereld over gezondheidsschade ten gevolge van windturbines bekend is willen wij daarvoor meer gesystematiseerd in kaart brengen in samenwerking met medici. Dit rapport geeft daar uitdrukking aan. Het rapport zal gevolgd worden door meerdere publicaties en andere vormen van communicatie. Dit rollen we met regionale en lokale organisaties over het hele land uit. Meer informatie daarover vindt u op onze website www.deinl.nl.

Bijlage 4 Raadsvragen nav DEI publicatie

21 januari 2021

Raadsvragen Art 71;

“gezondheidsschade tgv windturbines en voorzorgplicht van de overheid”

Inleiding;

Het is onze fractie bekend geworden dat de bezwaarmakers tegen het windmolenpark wederom bezwaar hebben gemaakt tegen de komst van dit windmolenpark. Naast de juridische dwang om de aanleg van park ongedaan te maken op grond van strijd met Europees recht op grond hiervan brengt mijn fractie de voorzorgplicht van de overheid nadrukkelijk onder uw aandacht.

In Nederland is het voorzorgprincipe voor de overheid vastgelegd in de artikelen 21 en 22 in het hoofdstuk grondrechten van onze Grondwet. Door de Europese Unie (EU) is het voorzorgsbeginsel onder meer neergelegd in artikel 191, lid 2 van het Werkingsverdrag van de Europese Unie dat bepaalt dat de Unie uitgaat van het voorzorgsbeginsel en van het “beginsel van preventief handelen”. Verder bestaan er EU-richtlijnen ter bescherming van gezondheid en milieu, zoals de SMB richtlijn 2001 van de EU.

Vanaf 2010 wordt de Nederlandse overheid in toenemende mate verweten onvoldoende invulling te geven aan beide grondrechten vastgelegd onze Grondwet en zich te onttrekken aan zijn voorzorgplicht die daarin en in EU-wetgeving is vastgelegd.

Dit is vooral het geval ten aanzien van de risico's waaraan mensen worden blootgesteld die wonen nabij industriële windturbines. Sinds 2010 zijn door de centrale overheid van Nederland de afstanden tot bewoning dermate naar beneden bijgesteld dat deze tot de laagste van Europa behoren. De recente uitzending van de Hofbar op 19 januari jl. over de door de gemeente Amsterdam beoogde de windturbines op het IJ illustreerde dit feit wederom.

Ook ons gemeentebestuur heeft zich over de negatieve gevolgen voor de volksgezondheid ten gevolge hiervan onvoldoende rekenschap gegeven in de besluitvorming over onder meer de windturbineplannen.

Inmiddels is in de medische en juridische literatuur het aspect schade voor de gezondheid ten gevolge van windturbines nationaal en internationaal niet meer te loochenen.

In de afgelopen 10 jaren heeft een groot aantal wetenschappers gepleit zorgvuldiger om te gaan met de gezondheid van de mens in de planning en besluitvorming rond de aanleg van windturbineparken.

De landelijke organisatie Democratisch Energie Initiatief, heeft in samenwerking met medici een rapport uitgebracht hierover.

Hierover stelt onze fractie aan het college van burgemeester en wethouders en aan de burgemeester als zelfstandig bestuursorgaan de volgende vragen.

Het genoemde rapport is als bijlage bij de vragen gevoegd.

Vraag 1:

Voelt de burgemeester in zijn overkoepelende bestuurlijke rol voor de uitvoering van en naleving van wetgeving en zijn taken in de coördinatie van bestuur een bijzondere verantwoordelijkheid dat de gemeente de Europese en nationale wetgeving die de gezondheid van de inwoners beoogt te bevorderen en te beschermen nauwgezet uitvoert?

Vraag 2:

Hoe heeft of hoe gaat de burgemeester dat tot uitdrukking brengen met betrekking tot de realisatie van de voorzorgplicht zoals vastgelegd in de Nederlandse Grondwet en in EU-richtlijnen en in artikel 191, lid 2 van het Werkingsverdrag van de Europese Unie?

Vraag 3:

Hoe gaat de burgemeester zijn eigenstandige verantwoordelijkheid nemen op grond van het beginsel van unietrouw vastgelegd in het EU oprichtingsverdrag ten aanzien van de EU-richtlijnen die strekken tot zorgvuldig onderzoek te plegen vooraf aan de besluitvorming over windturbineparken om te garanderen dat het bestaande beschermingsniveau in het daarop betrekking hebbende leefgebied voor mens en milieu niet aangetast wordt?

Vraag 4:

Wil het college het bijgevoegde rapport voorzien van een reactie en daarbij in willen meenemen ; hoe de risico's voor gezondheidsschade voor de bewoners uitgesloten kunnen worden?

Vraag 5:

a. De Omgevingsdienst moet nu een oordeel uitspreken over het ingediende bewaar, gaat het College van B&W de omgevingsdienst adviseren, zo ja welk advies ? , zo neen, waarom niet ?

b. Hoe gaat het college ervoor zorgdragen dat het onderzoek wordt verricht, dat vooraf aan besluitvorming - mede op grond van de EU SMB richtlijn van 2001 - dient plaats te vinden om vooraf wetenschappelijke zekerheid te verkrijgen dat het bestaande beschermingsniveau in het leefgebied voor de gezondheid van de mens en het milieu niet aangetast wordt?

Vraag 6:

Is het college bereid extra onderzoek te verrichten om elk risico voor de gezondheid van de mens ten gevolge van windturbines voor de inwoners uit te sluiten?

Vraag 7:

a. Realiseert het college zich dat onzorgvuldige besluitvorming en het niet uitvoeren geven aan de voorzorgplicht in de toekomst kan leiden tot juridische procedures tegen de gemeente en de initiatiefnemers met onder meer aansprakelijkheidsstelling en schadeclaims?

b. Is het college met onze fractie van mening dat het ook zonder een beroep op wetgeving en internationale verdragen optimaal zorgvuldig moet handelen en besluiten als de gezondheid in het geding kan raken, omdat de gezondheid van de mens een onvervreemdbaar recht is? En dat het besluitvorming die de gezondheid van onze inwoners bloot kan stellen aan risico's na moet laten?

Vraag 8:

Wanneer is het college voornemens over het intrekingsverzoek inzake het windturbinepark te beslissen en is het college bereid deze in een voorhangprocedure eerst voor een raadsoordeel voor te leggen aan de raad?

Toelichting vraag 8;

De voorhangprocedure dient het college uit eigen beweging toe te passen mbt een besluit indien de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. "In het laatste geval neemt het college geen besluit dan nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen", bepaalt de Gemeentewet in art 169 lid 4.

De besluitvorming over het windpark heeft ingrijpende gevolgen. Zowel onder meer voor de gezondheid van de mensen in Engelen als voor de gemeente. Als het huidige plan niet wordt ingetrokken loopt de gemeente immers het risico met aanzienlijke schadeclaims geconfronteerd te worden. Artikel 169 lid 4 voorziet om in dat geval een voorgenomen collegebesluit in een voorhangprocedure voor te leggen aan de raad

Namens de fractie

Basis is de publicatie D.E.I